

תנ"ך

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(16x3)	—	48	נקודות
פרק שני	—	(16x2)	—	32	נקודות
פרק שלישי (חובה)	—	(20x1)	—	20	נקודות
סה"כ	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום.

מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.

(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.

כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — המנהיגות של משה ודוד (48 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 16 נקודות).

1. קרא שמות, ט"ו, 22-27.

בב ויִסַּע
 מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל־מִדְבַּר־שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת־
 כג יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מַיִם: וַיָּבֹאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת
 כד מַיִם מִמִּרְתָּה כִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָהּ מִרְתָּה: וַיִּלְנוּ
 כה הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַה־נַּשְׁתָּה: וַיַּעַקֵּק אֶל־ה' וַיֹּרְדֵהוּ
 כו ה' עֵץ וַיִּשְׁלַח אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שֵׁם שָׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסָּהוּ: וַיֹּאמֶר אֶס־שִׁמּוֹעַ תִּשְׁמָע לְקוֹל ה'
 אֱלֹהֶיךָ וְהִישָׁר בְּעֵינֶיךָ תַעֲשֶׂה וְהִאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשִׁמְרַתָּ כָּל־
 חֻקָּיו כָּל־הַמְחֻלָּה אֲשֶׁר־שָׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא־אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי
 כז אֲנִי ה' רַפְּאֵךְ: וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וְשֵׁם שְׁתֵּים־
 עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיַּחֲנוּ־שָׁם עַל־הַמַּיִם:

א. בקטע שלפניך יש תיאור של חיפוש אחר מקורות מים במדבר.

ציין שלוש שלבים בתיאור החיפוש, והסבר כיצד התנהג משה בכל אחד מהם, ומה אפשר ללמוד על כישורי

ההנהגה שלו. (12 נקודות)

ב. בפסוקים 25-26 נזכרות המילים "חֶק" ו"חֻקִּיו". הסבר כיצד מילים אלה רומזות על הסיבה שבגללה לא הביא ה' את

העם ישירות לאילים. (4 נקודות)

שים לב:
המשך הבחינה בעמוד 4

2. קרא במדבר, י"א, 17-1.

א וַיְהִי הָעַם כְּמִתְאַנְנִים רָע בְּאָזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיַּחַר אַפּוֹ
ב וַתִּבְעֶר-בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקִצָּה הַמַּחֲנֶה: וַיִּצְעַק הָעַם
ג אֶל-מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל-ה' וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ: וַיִּקְרָא שֵׁם-
ד הַמָּקוֹם הַהוּא תִּבְעֶרָה כִּי-בִעְרָה בָּם אֵשׁ ה': וְהָאֶסְפָּסָף
ה אֲשֶׁר בִּקְרָבוֹ הִתְאוּוּ תְאוֹוָה וַיֵּשְׁבוּ וַיִּכְפוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ
ו הַמִּי יֹאכֲלֵנוּ בָּשָׂר: זָכְרָנוּ אֶת-הַדָּגָה אֲשֶׁר-נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנֹס
ז אֶת הַקִּשְׁאִים וְאֶת הָאֵבֶטְחִים וְאֶת-הַחֲצִיר וְאֶת-הַבִּצְלִים
ח וְאֶת-הַשּׁוּמִיּוֹם: וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ יִבְשָׁה אֵין כֹּל בְּלִתִּי אֶל-הַמֶּן
ט עֵינֵינוּ: וְהַמֶּן בְּזֶרַע-גֹּד הוּא וְעֵינֵנוּ כְּעֵין הַבְּדֹלָח: שָׁטוּ הָעַם
י וּלְקָטוֹ וּטְחָנוּ בִּרְחִים אוֹ דָּכוּ בַּמִּדְכָּה וּבִשְׁלוּ בַּפָּרוֹר וַעֲשׂוּ אֹתוֹ
יא עֲגוֹת וְהָיָה טַעְמוֹ כְּטַעַם לֶשֶׁד הַשָּׁמֶן: וּבִרְדַּת הַטֹּל עַל-הַמַּחֲנֶה
יב לַיְלָה יֵרֵד הַמֶּן עֲלֵיו: וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת-הָעַם בֹּכֶה לְמִשְׁפַּחְתּוֹ
יג אִישׁ לִפְתָּח אָהֳלוֹ וַיַּחַר-אַף ה' מְאֹד וּבְעֵינֵי מֹשֶׁה רָע: וַיֹּאמֶר
יד מֹשֶׁה אֶל-ה' לָמָּה הִרְעִיתָ לַעֲבֹדְךָ וּלְמָה לֹא-מִצַּתִּי חֵן בְּעֵינֶיךָ
טו לְשׁוֹם אֶת-מִשְׁאֵל כָּל-הָעַם הַזֶּה עָלַי: הֲאֵנֹכִי הִרִיתִי אֶת-כָּל-הָעַם
טז הַזֶּה אֶס-אֲנֹכִי יִלְדֹתִיהוּ כִּי-תֹאמַר אֵלַי שָׂאֵהוּ בַּחֲיוֹן כֹּאֲשֶׁר
יז יֵשֵׁא הָאָמֶן אֶת-הַיֹּנֵק עַל הָאִדָּמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעַת לֵאבֹתָיו:
יח מֵאֵין לִי בָשָׂר לִתֵּת לְכָל-הָעַם הַזֶּה כִּי-יִבְכּוּ עָלַי לֵאמֹר תִּנְהַר-
יט לָנוּ בָשָׂר וְנֹאכֲלָה: לֹא-אוּכַל אֲנֹכִי לִבְדִּי לִשְׂאת אֶת-כָּל-הָעַם
כ הַזֶּה כִּי כָבֵד מִמֶּנִּי: וְאֶס-כֹּכֶה וְאֶתְעַשֶּׂה לִּי הֲרֹגִי נָא הָרֹג אֶס-
כא מִצֵּאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְאֶל-אַרְאֶה בְּרַעְתִּי:
כב וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה אֶסְפַּה-לִּי שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל
כג אֲשֶׁר יָדַעְתָּ כִּי-הֵם זִקְנֵי הָעַם וְשֹׁטְרֵיו וְלִקְחָתָם אֹתָם אֶל-אֹהֶל
כד מוֹעֵד וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ: וִירִדְתִּי וְדִבַּרְתִּי עִמָּךְ שָׁם וְאֶצְלָתִי
כה מִן-הָרֹחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשָׁמַתִּי עֲלֵיהֶם וְנִשְׂאוּ אֹתְךָ בַּמִּשְׁאֵל
כו הָעַם וְלֹא-תִשָּׂא אֹתָהּ לְבַדְּךָ:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

- א. (1) על פי פסוקים 1-15 שלפניך, הסבר מדוע משה חווה משבר מנהיגות. (4 נקודות)
- (2) יש הטוענים כי המסקנה שמשה מסיק (פסוק 14) היא הצעד הראשון לפתרון המשבר. הסבר קביעה זו. (4 נקודות)
- ב. (1) מהו הפתרון של ה' למשבר שמשה חווה? (3 נקודות)
- (2) האם לדעתך פתרון זה יכול לפתור את המשבר או עלול ליצור בעיה חדשה? נמק את דבריך. (5 נקודות)

טו וישנאה אִמְנוֹן שְׂנֵאָה גְדוֹלָה מְאֹד כִּי גְדוֹלָה
 השְׂנֵאָה אֲשֶׁר שְׂנֵאָה מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אַהֲבָה וַיֹּאמֶר לָהּ אִמְנוֹן
 טז קוֹמִי לִכְנִי: וַתֹּאמֶר לוֹ אֶל־אוֹדֹת הָרֵעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
 מאַחֲרֵת אֲשֶׁר־עָשִׂית עִמִּי לְשַׁלְּחַנִּי וְלֹא אֵבָה לִשְׁמֹעַ לָהּ:
 יז וַיִּקְרָא אֶת־נַעֲרוֹ מִשְׁרָתוֹ וַיֹּאמֶר שְׁלַח־נָא אֶת־זֹאת מֵעָלַי
 יח הַחוּצָה וְנַעַל הַדֹּלֶת אַחֲרֶיהָ: וְעָלֶיהָ כְּתָנֹת פָּסִים כִּי כֵן
 תִּלְבָּשֶׁן בְּנוֹת־הַמֶּלֶךְ הַבְּתוּלוֹת מַעֲלִים וַיֵּצֵא אוֹתָהּ מִשְׁרָתוֹ
 יט הַחוּץ וְנַעַל הַדֹּלֶת אַחֲרֶיהָ: וַתִּקַּח תָּמָר אֶפֶר עַל־רֹאשָׁהּ
 וּכְתָנֹת הַפָּסִים אֲשֶׁר עָלֶיהָ קָרְעָה וַתִּשֶׁם יָדָהּ עַל־רֹאשָׁהּ
 כ וַתֵּלֶךְ הַלֹּךְ וְזַעֲקָה: וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אַבְשָׁלוֹם אַחִיהָ הָאִמְנוֹן
 אַחִיךָ הִיָּה עִמָּךְ וְעַתָּה אַחֲוֵתִי הַחֲרִישִׁי אַחִיךָ הוּא אֶל־תִּשְׁתִּי
 אֶת־לִבְךָ לְדַבֵּר הַזֶּה וְתִשָּׁב תָּמָר וְשִׁמְמָה בֵּית אַבְשָׁלוֹם
 כא אַחִיהָ: וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁמַע אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּחֲר לוֹ
 כב מְאֹד: וְלֹא־דִבֶּר אַבְשָׁלוֹם עִם־אִמְנוֹן לְמַדַּע וְעַד־טוֹב כִּי־
 שָׂנֵא אַבְשָׁלוֹם אֶת־אִמְנוֹן עַל־דְּבַר אֲשֶׁר עָנָה אֶת תָּמָר
 כג אַחֲתוֹ: וַיְהִי לִשְׁנָתִים יָמִים וַיְהִי גִזְזִים לְאַבְשָׁלוֹם
 בִּבְעַל חֲצוֹר אֲשֶׁר עִם־אֶפְרַיִם וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם לְכָל־בְּנֵי
 כד הַמֶּלֶךְ: וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא גִזְזִים
 כה לְעַבְדְּךָ יֶלֶךְ־נָא הַמֶּלֶךְ וְעַבְדִּי עִם־עַבְדְּךָ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־
 אַבְשָׁלוֹם אֶל־בְּנֵי אֶל־נָא נֶלֶךְ כָּלְנוּ וְלֹא נִכְבַּד עָלֶיךָ וּפְרִיץ־
 כו בּוֹ וְלֹא־אֵבָה לִלְכֹּת וּיְבָרְכֶהוּ: וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְלֹא יֶלֶךְ־
 נָא אֶתְּנוּ אִמְנוֹן אַחִי וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה יֶלֶךְ עִמָּךְ:
 כז וּפְרִיץ־בּוֹ אַבְשָׁלוֹם וַיִּשְׁלַח אוֹתוֹ אֶת־אִמְנוֹן וְאֶת כָּל־בְּנֵי
 כח הַמֶּלֶךְ: וַיֵּצֵאוּ אַבְשָׁלוֹם אֶת־נַעֲרָיו לְאֹמֹר רְאוּ־
 נָא כְּטוֹב לִב־אִמְנוֹן בֵּינִי וְאָמַרְתִּי אֵלֶיכֶם הֲכֹן אֶת־אִמְנוֹן
 וְהִמַּתֶּם אוֹתוֹ אֶל־תִּירָאוֹ הַלּוֹא כִּי אֲנִכִּי צִוִּיתִי אֶתְכֶם
 כט חִזְקוּ וְהָיוּ לְבְנֵי־חַיִּל: וַיַּעֲשׂוּ נַעֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לְאִמְנוֹן כַּאֲשֶׁר
 צִוָּה אַבְשָׁלוֹם וַיִּקְמוּ כָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּרְכְּבוּ אִישׁ עַל־
 ל פָּרָדוֹ וַיִּנָּסוּ: וַיְהִי הַמָּה בְּדֶרֶךְ וְהַשְׁמַעְיָה בָּאָה אֶל־דָּוִד
 לְאֹמֹר הִנֵּה אַבְשָׁלוֹם אֶת־כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא־נֹתֵר מֵהֶם
 לא אֶחָד: וַיִּקֶּם הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדוֹ וַיִּשְׁכַּב

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

לב ארצה וכל-עבדיו נצבים קרעי בגדים: ויען
 יונדב וכן-שמעה אחי-דוד ויאמר אל-יאמר אדני את כל-
 הנערים בני-המלך המיתו כי-אמנון לבדו מת כי-על-פי
 לג אבשלום היתה שימה מיום ענתו את תמר אחותו: ועתה
 אל-ישם אדני המלך אל-לבו דבר לאמר כל-בני המלך מתו
 כי-אם אמנון לבדו מת:

א. בקטע שלפניך יש ביקורת מרומזת על דוד.

הבא מן הקטע ראייה לביקורת על הדרך שבה דוד מתנהל עם ילדיו וראיה לביקורת על המנהיגות שלו, והסבר כל אחת

מן הראיות. (8 נקודות)

ב. קרא פסוקים 20-28 שלפניך.

יש הטוענים כי אבשלום פעל למען תמר אחותו, ויש הטוענים כי הוא פעל למען האינטרס האישי שלו.

הסבר כל אחת מן הטענות, ובסס אותן על הכתוב. (8 נקודות)

וַאֲדֹנִיָּה בֶן־חַגִּית
מִתְנַשֵּׂא לֵאמֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וְחֻמָּשִׁים
וְאִישׁ רֹצֵים לִפְנָיו: וְלֹא־עָצְבוּ אָבִיו מִיָּמָיו לֵאמֹר מִדּוֹעַ כִּכָּה
עֲשִׂית וְגַם־הוּא טוֹב־תָּאֵר מְאֹד וְאֹתוֹ יִלְדָּה אַחֲרֵי אֲבִשְׁלוֹם:
וַיְהִיו דְּבָרָיו עִם יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וְעִם אֲבִיתָר הַכֹּהֵן וַיַּעֲזְרוּ
אֹתוֹ אַדְנִיָּה: וַעֲדוֹק הַכֹּהֵן וּבְנֵיהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְנָתָן הַנָּבִיא
וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגְּבוּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא הָיוּ עִם־אֲדֹנִיָּה: וַיִּזְבַּח
אֲדֹנִיָּה צֶאֱזָן וּבִקְרָא וּמְרִיא עִם אֲבִן הַזֹּחֶלֶת אֲשֶׁר־אֶצֶל עֵין
רֹגֵל וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־אֲחָיו בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלִכְל־אֲנָשֵׁי יְהוּדָה עֲבָדֵי
הַמֶּלֶךְ: וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא וּבְנֵיהוּ וְאֶת־הַגְּבוּרִים וְאֶת־שְׁלֹמֹה
אֲחָיו לֹא קָרָא: וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־בֶּת־שֶׁבַע אִם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר
הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ כִּי מֶלֶךְ אֲדֹנִיָּהוּ בֶן־חַגִּית וַאֲדֹנֵנוּ דָּוִד לֹא יָדַע:
וְעַתָּה לְכִי אִיעֲצֶךְ נָא עֵצָה וּמַלְטִי אֶת־נַפְשְׁךָ וְאֶת־נַפְשׁ בְּנִךְ
שְׁלֹמֹה: לְכִי וּבֹאִי אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא־אַתָּה
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ לְאֹמֶתְךָ לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה בְנִךְ יִמְלֹךְ
אַחֲרַי וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּאִי וּמִדּוֹעַ מֶלֶךְ אֲדֹנִיָּהוּ: הֲנֵה עוֹדֶךָ
מִדְּבַרְתְּ שֵׁם עִם־הַמֶּלֶךְ וְאֲנִי אָבוֹא אַחֲרֶיךָ וּמְלֹאתִי אֶת־
דְּבָרֶיךָ: וְתָבֹא בֶת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחֲדָדָה וְהַמֶּלֶךְ יָקֵן מְאֹד
וְאֲבִישְׁגָּה הַשּׁוֹנֵמִית מִשְׁרַת אֶת־הַמֶּלֶךְ: וְתִקַּד בֶּת־שֶׁבַע
וְתִשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מֶה־לָּךְ: וְתֹאמַר לוֹ אֲדֹנִי אַתָּה
נִשְׁבַּעְתָּ בַּיהוָה אֱלֹהֶיךָ לְאֹמֶתְךָ כִּי־שְׁלֹמֹה בְנִךְ יִמְלֹךְ אַחֲרַי
וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּאִי: וְעַתָּה הֵנָּה אֲדֹנִיָּה מֶלֶךְ וְעַתָּה אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ לֹא יָדַעְתָּ: וַיִּזְבַּח שׂוֹר וּמְרִיא־וְצֶאֱזָן לָרֶב וַיִּקְרָא לְכָל־
בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְאֲבִיתָר הַכֹּהֵן וּלְיֹאָב שֶׁר הַצָּבָא וּלְשְׁלֹמֹה עֲבָדֶיךָ
לֹא קָרָא: וְאֵתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עֵינִי כָל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַגִּיד
לָהֶם מִי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּאִי אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו: וְהִיא כִשְׁכַּב
אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו וְהִיִּיתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חֲטָאִים: וְהֵנָּה
עוֹדָנָה מִדְּבַרְתָּ עִם־הַמֶּלֶךְ וְנָתָן הַנָּבִיא בֹא: וַיִּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר הֵנָּה נָתָן הַנָּבִיא וַיָּבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לַמֶּלֶךְ עַל־
אִפּוֹ אֲרֻצָּה: וַיֹּאמֶר נָתָן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַתָּה אָמַרְתָּ אֲדֹנִיָּהוּ
יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּאִי:

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

כה כי יִרְדּוּ הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׁוֹר
וּמְרִיא־וְצֹאן לָרֶבֶךְ וַיִּקְרָא לְכָל־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְשָׂרֵי הַצָּבָא
וּלְאֲבֵיתָר הַכֹּהֵן וְהַנָּס אֲכָלִים וְשָׂתִים לִפְנֵי וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ
כו אֲדֹנָיו: וְלִי אֲנִי־עֲבָדְךָ וְלַעֲדֹק הַכֹּהֵן וּלְבִנְיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
כו וּלְשִׁלְמָה עֲבָדְךָ לֹא קָרָא: אִם מֵאֵת אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ נָהִיָּה הַדָּבָר
הַזֶּה וְלֹא הוֹדַעְתָּ אֶת־עֲבָדֶיךָ מִי יֵשֵׁב עַל־כֶּסֶּא אֲדֹנֵי־הַמֶּלֶךְ
כח אַחֲרָיו: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמֶר קִרְאוּ־לִי לְבַת־שֶׁבַע וּתְבֹא
כט לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְתַעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיִּשְׁבַּע הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר חִי־
ל אֲשֶׁר־פָּדָה אֶת־נַפְשִׁי מִכָּל־צָרָה: כִּי כֹאשֶׁר נִשְׁפָּעֵתִי
לא לֶךְ בָּהֶּ: אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־אֶמַד כִּי־שְׁלֹמֹה בִּנְךָ יִמְלֹךְ אַחֲרָי
וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כֶּסֶּאִי תַּחְתָּי כִּי כֵן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם הַזֶּה: וַתִּקַּד
בֶּת־שֶׁבַע אֶפְסִים אֶרֶץ וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ וַתֹּאמֶר יְחִי אֲדֹנֵי הַמֶּלֶךְ
דָּוִד לְעַלְמָם:

השאלה "מי יושב על כסא אדני המלך אחרי" (פסוק 20) מניעה את העלילה בקטע שלפניך.

- א. (1) על פי הקטע שלפניך, הסבר מדוע היה אֲדֹנִיָּה זכאי למלוך, ומדוע היה שְׁלֹמֹה זכאי למלוך. (8 נקודות)
- (2) הסבר מה היה פסול בניסיון של אדניה לתפוס את המלוכה. בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)
- ב. לדעתך, למי מן הדמויות המוזכרות בקטע הייתה ההשפעה הרבה ביותר על ההחלטה מי יירש את דוד? נמק את תשובתך ובסס אותה על הכתוב. (4 נקודות)

פרק שני — נשים במקרא (32 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 5-7 (לכל שאלה — 16 נקודות).

5. קרא בראשית, כ"ד, 15-27.

טו ויהי הוא
טז טרם בלה לדבר והנה רבקה יצאת אשר ילדה לבתואל
טז בן-מלכה אשת נחור אחי אברהם וכדה על-שכמה: והנער
טז טבת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותהרר העינה
יז ותמלא בדה ותעל: וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמלאיני
יח נא מעט-מים מפדך: ותאמר שמה אדני ותמהר ותהרר בדה
יט על-ידה ותשקהו: ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך
כ אשאב עד אס-כלו לשותת: ותמהר ותער בדה אל-השקת
כא ותדן עוד אל-הבאר לשאב ותשאב לכל-גמליו: והאיש
כב משתאה לה מחריש לדעת ההצליח ה' דרכו אס-לא:
כג ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם זהב בקע
כג משקלו ושני צמידים על-ידיה עשרה זהב משקלם: ויאמר
כד בת-מי את הגידי נא לי היש בית-אביך מקום לנו ללון:
כד ותאמר אליו בת-בתואל אנכי בן-מלכה אשר ילדה לנחור:
כה ותאמר אליו גס-תבן גס-מספוא רב עמנו גס-מקום ללון:
כו ויקד האיש וישתחו לה': ויאמר ברוך ה' אלהי אדני
כז אברהם אשר לא-עזב חסדו ואמתו מעם אדני אנכי בדרך
נחמי ה' בית אחי אדני:

א. ציין שלוש מעלות של רבקה שבזכותן היא נבחרה להיות אשתו של יצחק. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

ב. (1) קרא את דבריה של פ' גלפז-פלר שלפניך.

רבקה אינה ניכרת בדיבורה אלא במעשיה. [...] ישנה זיקה בין מעשי אברהם למעשי רבקה.

(פ' גלפז-פלר, "שני צעפים", מתוך הספרייה הווירטואלית של מט"ח 18528 <http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=18528>)

על פי המאמר של גלפז-פלר, הבא שתי דוגמאות לדמיון בין מעשי רבקה ובין מעשי אברהם (תוכל להיעזר

בבראשית, י"ב, 5-1; י"ח, 8-1). (8 נקודות)

(2) לדעתך, מה הדמיון בין מעשי רבקה ובין מעשי אברהם תורם לדמותה של רבקה? (2 נקודות)

6. קרא במדבר, כ"ז, 11-1.

א וַתִּקְרַבְנָה בָּנוֹת צִלְפָּחַד
 ב בֶּן־חֲפֹר בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מְכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן־
 יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בָּנָיו מַחֲלֵה נָעִה וְחִגְלָה וּמִלְכָּה וְתִרְצָה:
 ג וַתַּעֲמִדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלְפָנֵי אֱלֹעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנֵי הַנְּשִׂאִים וְכָל־
 ד הָעֵדָה פָּתַח אֱהֹל־מוֹעֵד לֵאמֹר: אֲבִינוֹ מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא־
 ה הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנּוֹעֲדִים עִלֵּיהֶם: בְּעֵדַת־קֶרֶחַ כִּי־בַחֲטָאוֹ
 וַיָּמָת וּבָנָיו לֹא־הָיוּ לוֹ: לָמָּה יִגְרַע שֵׁם־אֲבִינוֹ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחְתּוֹ
 ז כִּי אֵין לוֹ בֶּן תִּנְהַלְנוּ אַחֲזָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִינוֹ: וַיִּקְרַב מֹשֶׁה
 ח אֶת־מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי ה':
 ט וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: בְּנֵי צִלְפָּחַד דְּבַרְתָּ נָתַן תִּתֵּן
 י לָהֶם אַחֲזָה נַחֲלָה בְּתוֹךְ אַחֵי אֲבִיהֶם וְהִעֲבַרְתָּ אֶת־נַחֲלַת
 יא אֲבִיהֶן לָהֶן: וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר לֵאמֹר אִישׁ כִּי־יָמוּת וּבֶן־
 יב אֵין לוֹ וְהִעֲבַרְתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְבֵתוֹ: וְאִם־אֵין לוֹ בֵּת וְנָתַתֶּם
 יג אֶת־נַחֲלָתוֹ לְאָחָיו: וְאִם־אֵין לוֹ אָחִים וְנָתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ
 יד לְאָחֵי אָבִיו: וְאִם־אֵין אָחִים לְאָבִיו וְנָתַתֶּם אֶת־נַחֲלָתוֹ לְשֹׂאֲרוֹ
 טו הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וִירֶשׁ אֹתָהּ וְהָיְתָה לְבֶנִי יִשְׂרָאֵל לְחֻקַּת
 טז מִשְׁפָּט כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה:

- א. (1) על פי הקטע שלפניך, בנות צלפחד השיגו הישג נכבד במאבקן. הסבר מה היה ההישג שלהן. (4 נקודות)
 (2) קרא גם במדבר, ל"ו, 8-6.

על פי פסוקים אלה אפשר לטעון כי לפסיקה שניתנה לבנות צלפחד נוסף תנאי מגביל. הסבר טענה זו ובסס אותה על הכתוב. (4 נקודות)

- ב. (1) קרא את המדרש שלפניך על במדבר, כ"ז, 4.

"תנה לנו אחזה", ר' נתן אומר: יפה כוח נשים מכוח אנשים: אנשים אומרים: "נתנה ראש ונשובה מצרימה" (במדבר, י"ד, 4) ונשים אומרות – "תנה לנו אחזה בתוך אחי אבינו".

(ספרי, פרשת פנחס, כ"ז)

על פי המדרש, הסבר את דברי הנשים לעומת דברי האנשים, וציין מהו הערך הבא לידי ביטוי בדבריהן.

(6 נקודות)

- (2) האם הערך שצינית בתת־סעיף (1) רלוונטי לימינו? נמק את דבריך. (2 נקודות)

וַיֹּאמֶר לֵהּ הַמֶּלֶךְ מַה-לָּךְ וַתֹּאמֶר
אֲבֹל אִשָּׁה-אַלְמָנָה אֲנִי וַיְמַת אִישִׁי: וּלְשַׁפְּחֹתְךָ שְׁנֵי בָנִים
וַיִּנְצְוּ שְׁנֵיהֶם בְּשָׂדֶה וְאִין מִצִּיל בֵּינֵיהֶם וַיְכּוּ הָאֶחָד אֶת-הָאֶחָד
וַיְמַת אֹתוֹ: וְהִנֵּה קָמָה כָּל-הַמִּשְׁפָּחָה עַל-שַׁפְּחֹתְךָ וַיֹּאמְרוּ
תָּנִי וְאֶת-מִכָּה אַחִיו וְנִמְתְּהוּ בְּנַפְשׁ אַחִיו אֲשֶׁר הָרַג וְנִשְׁמִידָה
גַּם אֶת-הַיּוֹרֵשׁ וְכָבוּ אֶת-גַּחְלָתִי אֲשֶׁר נִשְׁאַרָה לְבִלְתִּי שׁוֹס-
לְאִישִׁי שֵׁם וְשִׁאֲרִית עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה: וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֶל-הָאִשָּׁה לְכִי לְבֵיתְךָ וְאֲנִי אֶצְוֶה עֲלֶיךָ: וַתֹּאמֶר
הָאִשָּׁה הִתְקוּעִית אֶל-הַמֶּלֶךְ עָלַי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הָעוֹן וְעַל-בֵּית
אָבִי וְהַמֶּלֶךְ וְכִסְאוֹ נָקִי: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַמְדַּבֵּר
אֲלֶיךָ וְהִבֵּאתָ אֵלַי וְלֹא-יִסִּיף עוֹד לִגְעַת בְּךָ: וַתֹּאמֶר יוֹכָד-
נָא הַמֶּלֶךְ אֶת-הָאֱלֹהִים מִהֲרַבִּית גֹּאֵל הָדָם לְשָׁחַת וְלֹא
יִשְׁמִידוּ אֶת-בְּנֵי וַיֹּאמֶר חִי-הָאֱסִיפֹל מִשְׁעֶרֶת בְּנֶךָ
אַרְצָה: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה תִּדְבֹּר-נָא שַׁפְּחֹתְךָ אֶל-אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
דָּבָר וַיֹּאמֶר דְּבָרֶי: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה וְלָמָּה
חִשְׁבָתָה כְּזֹאת עַל-עַם אֱלֹהִים וּמִדְּבַר הַמֶּלֶךְ הַדָּבָר הַזֶּה
כַּאֲשֶׁם לְבִלְתִּי הָשִׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת-נִדְחוֹ: כִּי-מוֹת נָמוּת וְכֻמִּים
הַנִּגְדִּים אֶרְצָה אֲשֶׁר לֹא יֵאֲסְפוּ וְלֹא-יִשָּׂא אֱלֹהִים נַפֶּשׁ וְחֹשֶׁב
מַחֲשָׁבוֹת לְבִלְתִּי יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדְּחָ: וְעַתָּה אֲשֶׁר-בָּאתִי לְדָבָר
אֶל-הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִי אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה כִּי יֵרָאֵנִי הָעָם וַתֹּאמֶר
שַׁפְּחֹתְךָ אֲדַבְּרָה-נָא אֶל-הַמֶּלֶךְ אוֹלִי יַעֲשֶׂה הַמֶּלֶךְ אֶת-דְּבַר
אִמְתּוֹ: כִּי יִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לְהַצִּיל אֶת-אִמְתּוֹ מִכַּף הָאִישׁ
לְהַשְׁמִיד אֹתִי וְאֶת-בְּנֵי יָחַד מִנְחַלֹּת אֱלֹהִים: וַתֹּאמֶר שַׁפְּחֹתְךָ
יְהִי־נָא דְבַר-אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לְמִנְחָה כִּי כַּמְלֹאךְ הָאֱלֹהִים
כֵּן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לְשִׁמְעַל הַטּוֹב וְהָדַע וְהָאֱלֹהִים יְהִי
עִמָּךְ: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל-הָאִשָּׁה אֶל-נָא
תִּכְחָדִי מִמֶּנִּי דְבַר אֲשֶׁר אֲנִכִּי שָׂאֵל אֶתְךָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
יְדַבֵּר-נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הִיד יוֹאֵב אֶתְךָ בְּכָל-
זֹאת וְתַעַן הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר חִי-נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶס-אֲשׁוּ
לְהַמִּין וְלְהַשְׁמִיל מִכָּל אֲשֶׁר-דָּבָר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי-עַבְדְּךָ יוֹאֵב
הוּא צֹנִי וְהוּא שֵׁם בְּפִי שַׁפְּחֹתְךָ אֶת כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:
לְעַבְדְּךָ סִבֵּל אֶת-פְּנֵי הַדָּבָר עֲשֵׂה עַבְדְּךָ יוֹאֵב אֶת-הַדָּבָר
הַזֶּה וְאֲדֹנִי חָכֵם כַּחֲכַמַּת מְלָאךְ הָאֱלֹהִים לְדַעַת אֶת-כָּל-
אֲשֶׁר בָּאֲרֶץ:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

א. קרא פסוקים 5-11 שלפניך.

האישה מתקוע אינה מרפה מדוד עד שהיא מקבלת ממנו תשובה שמספקת אותה.
הסבר את שלושת המהלכים של האישה שבאמצעותם היא משכנעת את דוד להתחייב לפניה, ואת תגובת דוד על כל אחד מן המהלכים. (12 נקודות)

ב. קרא פסוקים 18-20 שלפניך, ואת הקטע מדברי ג' שטראוס במאמרו "שלוש נשים חכמות בספר שמואל".
[...] גם מתפנית מביכה זו בשיחה, תפנית העלולה להעלות את חמת המלך [דוד] עליה, יוצאת האישה [מתקוע] בכבוד בזכות חוכמתה. היא נוקטת שני צעדים [...].

(שטראוס, ג', "שלוש נשים חכמות בספר שמואל", **מגדים**, כ"א, עמ' 59)

על פי המאמר של שטראוס, הסבר מה הם שני הצעדים שהאישה מתקוע נוקטת. (4 נקודות)

פרק שלישי — עוצמה והנהגה (20 נקודות)

ענה על שאלה 8 (חובה). (20 נקודות)

8. קרא שמואל ב, כ"א, 1-14.

ויהי

א

רַעַב בְּיָמֵי דָוִד שְׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיִּבְקֹשׁ דָּוִד אֶת־
פָּנָיו ה' וַיֹּאמֶר ה' אֶל־שָׂאוּל וְאֶל־בֵּית

הַדְּמִים עַל אֲשֶׁר־הִמִּית אֶת־הַגִּבְעֹנִים: וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ
לַגִּבְעֹנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְהַגִּבְעֹנִים לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה כִּי
אִם־מִיֵּתֶר הָאֲמֹדִי וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם וַיִּבְקֹשׁ שָׂאוּל

לְהַכֹּתָם בְּקִנְאָתוֹ לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיהוָה: וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
הַגִּבְעֹנִים מָה אַעֲשֶׂה לָכֶם וּבְמָה אֲכַפֵּר וּבְרֹכּוֹ אֶת־נַחֲלַת

לָנוּ

ה': וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעֹנִים אֵין־לִי כֶסֶף וְזָהָב עִם־שָׂאוּל וְעִם־
בֵּיתוֹ וְאֵין־לָנוּ אִישׁ לְהַמִּית בְּיִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר מִה־אַתֶּם

אֹמְרִים אַעֲשֶׂה לָכֶם: וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר כָּלָנוּ
וְאֲשֶׁר דָּמָה־לָנוּ נִשְׁמַדְנוּ מִהַתִּיצֵב בְּכָל־גִּבּוֹל יִשְׂרָאֵל: יִתֵּן־

יָתֵן

לָנוּ שִׁבְעָה אֲנָשִׁים מִבְּנוֹי וְהִזְקַעְנוּם לָה' בַּגִּבְעָת שָׂאוּל בְּחִיר
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֲנִי אֶתֶּן: וַיַּחְמַל הַמֶּלֶךְ עַל־

מִפִּיבֶשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׂאוּל עַל־שִׁבְעַת ה' אֲשֶׁר בִּינְתָם
בֵּין דָּוִד וּבֵין יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׂאוּל: וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת־שְׁנֵי בָנָיו

רִצְפָּה בַת־אִיָּה אֲשֶׁר יָלְדָה לְשָׂאוּל אֶת־אַרְמֹנִי וְאֶת־
מִפְּבֹשֶׁת וְאֶת־חַמֻּשֶׁת בָּנָיו מִיָּכָל בַּת־שָׂאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה

לְעֹדְרִיאֵל בֶּן־בְּרִזְלִי הַמַּחֲלָתִי: וַיִּתְּנֵם בִּיד הַגִּבְעֹנִים וַיִּקְיַעֲם
בְּהָר לִפְנֵי ה' וַיִּפְּלוּ שִׁבְעָתִים יָחַד וְהֵם הָמָּתוּ בְּיָמֵי קִצִּיר

שִׁבְעָתִים
וְהֵמָּה
בַּתְּחִלָּה

בְּרֹאשֵׁי תַחֲלַת קִצִּיר שְׁעָרִים: וַתִּקַּח רִצְפָּה בַת־אִיָּה אֶת־
הַשֶּׁקֶט וַתִּטְהֹר לָהּ אֶל־הַצֹּר מִתַּחֲלַת קִצִּיר עַד נִתְּן־מִים

עֲלֵיהֶם מִן־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־נִתְּנָה עֹץ הַשָּׁמַיִם לָנוּחַ עֲלֵיהֶם יוֹמָם
וְאֶת־חֵית הַשָּׂדֶה לַיְלָה: וַיַּגֵּד לְדָוִד אֶת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה רִצְפָּה

בַּת־אִיָּה פִּלְגָשׁ שָׂאוּל: וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־עַצְמוֹת שָׂאוּל
וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בָּנוּ מֵאֵת בַּעֲלֵי יָבִישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר

תְּלָאוּם שְׁמָה
פְּלִשְׁתִּים

גָּנְבוּ אֹתָם מִרְחֹב בֵּית־שָׁן אֲשֶׁר תְּלוּם שָׁם הַפְּלִשְׁתִּים
בְּיוֹם הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים אֶת־שָׂאוּל בַּגִּלְבָּעַ: וַיַּעַל מֶשֶׁם אֶת־

עַצְמוֹת שָׂאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת יְהוֹנָתָן בָּנוּ וַיֹּאסְפוּ אֶת־עַצְמוֹת
הַמּוֹקְעִים: וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹת־שָׂאוּל וְיְהוֹנָתָן בָּנוּ בָּאָרֶץ

בְּנִימָן בְּצֹלַע בְּקָבֶר קִישׁ אֲבִיו וַיַּעֲשׂוּ כָל אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ
וַיֵּעָתֶר אֱלֹהִים לְאָרֶץ אַחֲרֵי־כֵן:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

- א. (1) על פי פסוקים 10-1, הסבר מי אחראי לבצורת, ומה גרם לסיומה. (6 נקודות)
- (2) על פי פסוקים 14-11, הסבר מי אחראי לבצורת, ומה גרם לסיומה. (6 נקודות)

ב. קרא גם **שמואל ב**, כ', 16-22.

על פי המתואר בכל אחד מן הקטעים, הקטע שלפניך **ושמואל ב**, כ', 16-22, הנשים פועלות בדרכים שונות כדי להשיג את מטרטן.

מה הם הערכים שבאים לידי ביטוי בדבריה או במעשיה של כל אחת מן הנשים? הסבר את דבריך. (8 נקודות)

בהצלחה!